

Arapçanın Urdu Diline Etkisi: Arap Dünyası ile Hint Alt Kıtası Arasındaki Tarihsel İlişkilerin Dilsel Analizi

The Influence of Arabic on the Urdu Language: A Linguistic Analysis of Historical Relations between the Arab World and the Indian Subcontinent

Muhsin Ramazan İŞSEVER*

* Dr. Arş. Gör., İstanbul Üniversitesi,
Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve
Edebiyatları, İstanbul, Türkiye.

E-mail: muhsin.issever@istanbul.edu.tr

 <https://orcid.org/0000-0001-7979-5827>

Corresponding Author/Sorumlu Yazar:

Muhsin Ramazan İŞSEVER
Dr. Arş. Gör., İstanbul Üniversitesi,
Edebiyat Fakültesi, Doğu Dilleri ve
Edebiyatları, İstanbul, Türkiye.

Submission/Başvuru:

16 Ocak/January 2025

Acceptance/Kabul:

15 Nisan/April 2025

Citation/Atf:

İŞSEVER, Muhsin Ramazan. "Arapçanın Urdu Diline Etkisi: Arap Dünyası ile Hint Alt Kıtası Arasındaki Tarihsel İlişkilerin Dilsel Analizi." *Istanbul Journal of Arabic Studies (ISTANBULJAS)* 7, no. 2 (2025): 191-208.

Öz

Hint alt kıtası ve Araplar arasındaki ilk ilişkiler antik çağlardan itibaren ticaret yoluyla başlamış ve sonrasında İslam fetihleri yoluyla devam etmiştir. Birbirine uzak bu iki coğrafya toplumlarının arasındaki güçlü bağlar İslam hükümdarlarının yönetimi sırasında meydana gelmiştir. Arap dünyası ile Hint alt kıtası arasındaki bu yakınlaşma ve alt kıta halkının İslam'ı din olarak seçmesi neticesinde Arapça bölgeye tesir eden bir dil haline gelerek Urdu dilinde değişimlere sebep olan başlıca aktörlerden biri olarak ortaya çıkmıştır. Arapça, İslam dininin dili olduğundan dinî metinlerin dili olarak kabul görmüş; kelime dağarcığı, kalıp ifadeler ve tamlamalar aracılığıyla Urdu dili üzerinde yoğun etkiler bırakmıştır. Bu etkilerin anlaşılması adına çalışmamızda tarihsel kaynaklar analiz edilmiş ve dilbilimsel veriler incelenmiştir. Analizler, Arapçanın Urdu dilinin kelime hazinesini zenginleştirdiğini, bazı kelimelerin Urdu dilinde anlam değişimi, anlam genişlemesi veya daralması yaşadığını göstermiştir. Arapçadan ödünç alınan kalıp ifadelerin Urdu toplumunun hem günlük yaşamında hem de edebiyatında yaygın olarak kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Arapça, Urdu dilinin çok katmanlı yapısını ve dilsel zenginliğini oluşturmuş; İslam kültürünün ve edebî mirasın korunmasında önemli bir rol oynamıştır. Arapça ve Urdu dili arasındaki etkileşim, İslam kültürünün yayılıp korunmasına ve dilsel çeşitliliğin korunmasına katkı sağlamıştır. Bu çalışma, Arapçanın Urdu dili üzerindeki dilsel etkilerini tarihsel olarak ele almayı ve İslam kültürünün Urdu dilindeki yansımalarını incelemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Arapça, Urdu dili, İslam tarihi, dil etkileşimi, etimoloji, kültürel miras, sözcük ödünçlemesi.

Abstract

The earliest interactions between the Indian subcontinent and the Arabian Peninsula occurred through trade in ancient times and were later solidified by Islamic conquests.

The strong ties between these geographically distant regions were further strengthened during the reign of Islamic sovereigns, leading to the widespread adoption of Islam as a religion by many in the subcontinent. This growing connection between the Arab world and the Indian subcontinent significantly influenced the development of Urdu, establishing Arabic as a profoundly impactful language. As the language of Islam, Arabic was embraced as the language of religious texts, exerting a considerable influence on Urdu through its vocabulary, set phrases, and idiomatic expressions. To elucidate these influences, this study adopts a dual approach by analyzing historical sources and examining linguistic data. The findings demonstrate that Arabic enriched Urdu's lexicon and led to semantic shifts in certain words, including cases of semantic expansion and narrowing. Furthermore, Arabic loan phrases have been identified as pervasive elements in both the daily life and literary works of Urdu-speaking communities. Arabic's contribution to the intricate and multilayered structure of Urdu is undeniable, playing a crucial role in preserving Islamic culture and literary heritage. The interaction between Arabic and Urdu has not only facilitated the dissemination of Islamic culture but has also been instrumental in safeguarding linguistic diversity. This study aims to offer a historical analysis of Arabic's linguistic impact on Urdu and to explore the manifestations of Islamic culture within the Urdu language.

Keywords: Arabic, Urdu, Islamic history, language interaction, etymology, cultural heritage, loanwords.

Extended Abstract

The historical relationship between the Arab world and the Indian subcontinent is marked by a series of significant events that shaped cultural, linguistic, and religious developments. Early commercial interactions laid the initial foundation, followed by the spread of Islam through conquests and the establishment of Muslim rule in various parts of the subcontinent. This paper examines the influence of the Arabic language on Urdu, exploring how this process unfolded against a backdrop of cultural exchange, political administration, and religious dissemination. The earliest ties between Arabs and the Indian subcontinent date back to around the first century CE, when Arab merchants traveled across the Red Sea to engage in spice trade. These interactions intensified over time, especially under the Umayyad and later Abbasid expansions. The initial military campaigns in Sindh in the early eighth century accelerated the presence of Arabs, who introduced Islam and fostered socio-cultural exchanges. As the local population embraced Islam in increasing numbers, Arabic rose in importance not only as the language of faith but also as an administrative and educational medium, especially when it attained official status in conquered regions. Parallel to these developments, various Islamic dynasties that ruled the subcontinent—such as the Ghaznavids, Delhi Sultanate, and later the Mughals—created an environment conducive to the flourishing of Islamic scholarship, culture, and architecture. Over time, the political and cultural symbiosis between indigenous populations and Arab settlers provided the basis for the sustained growth of Arabic's prominence. Notably, areas like Sindh and Punjab became intellectual hubs where Arabic learning progressed under the patronage of local rulers and religious scholars. This laid the groundwork for a bilingual or multilingual milieu in which Arabic, Persian, and local vernaculars coexisted. Urdu

developed as a linguistic amalgamation of various tongues, notably Indo-Aryan languages, Persian, Turkish, and Arabic. Initially referred to by different names such as Hindvî, Deccanî, and Gujjarî, Urdu eventually crystallized into a distinct language by the twelfth century. During this formative phase, Arabic loanwords and expressions found their way into Urdu through multiple channels: religious texts and practices, educational institutions, and cultural exchanges. As the language of the Qur'an and Hadith, Arabic served as a core repository for Islamic teachings. Muslims in the subcontinent often learned Arabic for religious purposes, incorporating many Arabic terms directly into their daily vocabulary. The establishment of madrasas and higher educational centers under Muslim rulers formalized the teaching of Arabic grammar, rhetoric, and literature. Scholarly works in fields like law, theology, history, and philosophy were frequently studied and disseminated in Arabic, reinforcing its prestige. Shared religious and cultural events, as well as trade and diplomatic missions, facilitated the transfer of Arabic words. Over time, specific Arabic expressions became commonplace, especially those associated with Islamic etiquette, exclamations of praise, and formal epithets. The influence of Arabic on Urdu is most visible in its vocabulary. Many of the borrowed terms retain close phonological and orthographic resemblance to their Arabic counterparts, although adaptations are sometimes made to conform to Urdu phonetics and script conventions. Examples include words related to education (e.g., "madrasah," "müderis," "tedrîs"). However, certain Arabic-origin words exhibit shifts in meaning when used in Urdu. A word might gain new connotations or lose some shades of meaning present in the original language. For instance, "احتجاج" (ihtijac) in Urdu generally denotes protest, whereas in Arabic it carries the sense of providing a proof or argument. Likewise, "أمريت" (amiriyyat) in Urdu has evolved to mean "dictatorship," whereas the root word in Arabic refers more directly to the concept of having the status of an "amir" or commander. These semantic realignments underscore the dynamic process of language contact, wherein borrowed terms adapt to new cultural realities, communication needs, and societal contexts. Furthermore, these shifts highlight that loanwords may carry distinct nuances in their new linguistic environment. Beyond individual loanwords, Arabic has contributed idioms, set expressions, and religious formulae to Urdu. Certain phrases, particularly those tied to Islamic practice and moral teachings, have become integrated into everyday language. For example, الله أكبر (Allahu Akbar) is commonly invoked in moments of astonishment or jubilation and also serves as a liturgical exclamation emphasizing God's greatness. إن شاء الله (InshaAllah) expresses hope or intention for a future event, coupled with a sense of reliance on God's will. إنا لله وإنا

إليه راجعون (Inna Lillahi wa Inna Ilayhi Raji'un) is used upon encountering death or tragedy, offering acceptance of divine decree. Such expressions reflect the interwoven nature of language and religion, demonstrating how Arabic has enriched Urdu not just lexically but also culturally and spiritually. Urdu employs a modified Perso-Arabic script, incorporating several additional letters to represent sounds absent in Arabic. While all 28 Arabic letters are present in Urdu, extra letters like پ (pe), چ (çe), and گ (gāf) accommodate the phonetic diversity of the subcontinent. Although all Arabic letters are present in the Urdu alphabet, some transliteration or spelling inconsistencies arise when transliterating Arabic names or place names into Urdu. For instance, the Arabic name نوري المالكي (Nūrī al-Mālikī) might be misspelled in Urdu sources due to the influence of English transliteration. Similar inaccuracies appear in place names, indicating ongoing challenges in harmonizing cross-lingual writing systems. The Arabic linguistic footprint on Urdu is not singular; it often intersects with Persian and Turkish layers of influence. Many Arabic-derived words in both Turkish and Urdu appear identical or closely related due to their common source. However, scholarship indicates that direct Turkish-origin words in Urdu are relatively few compared to Arabic or Persian borrowings. This overlapping influence of Arabic and Persian, and to a lesser extent Turkish, frequently simplifies the process for native Turkish speakers learning Urdu—and vice versa—since they encounter familiar words stemming from a shared root in Arabic or Persian. The long-standing historical relationship between the Arab world and the Indian subcontinent has profoundly shaped the linguistic identity of Urdu. Arabic's role as a liturgical and scholarly language in Islam facilitated its deep embedding within Urdu, evident in a wide spectrum of lexical items, idiomatic expressions, and cultural references. Institutional patronage, religious education, and cross-cultural contact positioned Arabic as a conduit for transmitting Islamic knowledge and unifying diverse linguistic communities under a common religious and scholarly framework. Today, Urdu reflects a layered linguistic heritage, blending Indo-Aryan structures with Arabic, Persian, and Turkish borrowings. This interaction highlights the enduring legacy of Arabic in shaping literary traditions, educational norms, and religious practices throughout the Indian subcontinent.

Arapçanın Urdu Diline Etkisi: Arap Dünyası ile Hint Alt Kıtası Arasındaki Tarihsel İlişkilerin Dilsel Analizi

GİRİŞ

Hint alt kıtası coğrafyasının Araplarla ilişkisi İslamiyet'in bölgeye girişinden çok önceki dönem olan antik çağlara dayanmakta ve İslam fetihleriyle daha da perçinleşerek dil ve kültür alanında kalıcı izler bırakmıştır. Günümüzde Urdu dilinde kullanılan Arapça kökenli kelime, kalıp ifade ve deyimler meydana gelen bu etkileşimlerin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Arapçanın Urdu dili üzerindeki etkisi hakkında bugüne kadar Türkçe olarak bir çalışma yapılmamıştır. Bu sebeple Arapça ve Urdu arasındaki etkileşimin hangi tarihsel süreç ışığında gerçekleştiği ve geliştiği sorusu yanıt beklemekte ve incelenmeye muhtaç bir durumdadır. Nitekim çalışmamızda Arap dilinin Urdu diline etkisinin tarihsel bağlamı ele alınmış, Arapça ve Urdu dili arasındaki etkileşimin nasıl gerçekleştiği ve bu etkileşimin temel dinamiklerinin neler olduğuna dair yaklaşımlar sunulmuştur. Öncelikle tarihsel arka plan ele alınarak Arap Yarımadası ve Hint alt kıtası arasındaki ilk temaslar, İslam fetihleri ve bu süreçteki siyasi, kültürel ve ticari ilişkilere değinilecektir. Bu kapsamda Emevî, Abbasî, Delhi Sultanlığı, Babürlüler ve diğer İslam devletleri dönemleri de incelenecektir. Ardından Arapçadan Urdu diline geçen kelimelerin etimolojik analizlerine yer verilecektir. Urdu ve Arap harfleri arasındaki farklara, kelime bazlı ödünçlemelere, kalıp ifadelerin Urdu diline geçişine ve kullanımına değinilmesinin yanı sıra ödünçleme sırasında yaşanan anlam değişimleri ve kültürel yansımaların ortaya konulmaya çalışılarak Arapça ve Urdu dili arasındaki çok katmanlı ilişkinin ortaya çıkması sağlanacaktır. Çalışmamızın dil bilimi, kültür tarihi ve Hint alt kıtasının İslam tarihine de hizmet etmesi beklenmektedir.

Arap tüccarlar, Kızıldeniz'i aşarak alt kıtanın güney bölgesiyle ticari ilişkiler kurmuşlardır. Araplar, baharata olan ilgilerinden dolayı alt kıtadan çeşitli türde baharatları satın alarak Arap Yarımadasına götürmüşlerdir. Hint alt kıtası ile Araplar arasındaki ilk temaslar, milattan sonra 50 yılı civarında Arap tüccarların Hindistan'ın güney limanlarına baharat ticareti için gelmesiyle başlamıştır.¹ İslamiyet öncesi Arapların Hint alt kıtasına ticaret maksatlı gelmelerinin ardından bölgeye İslamiyet'in gelişiyi birlikte Araplardan sonra çeşitli İslam hükümdarlıkları da fetih seferleri düzenlemiştir. Bu fetihlerin öncesinde özellikle Hint alt kıtasının güney batı

¹ Basharat Hussain ve Abdul Majeed Dar, "Development of Arabic and its Impact on Indian Languages and Literatures," *International Journal of Advanced Multidisciplinary Scientific Research (IJAMSR)* 2, no. 5 (2019): 50.

sahilinde yer alan Malabar kıyılarında Moplah² olarak adlandırılan Müslüman topluluklar teşekkül etmeye başlamıştır.³ 636-37 yıllarında Halife Ömer döneminde Bombay yakınlarındaki Thane Körfezine kadar gelinmiş ancak fetih gerçekleşmemiştir.⁴ Fetihlerin ilki VIII. yüzyılın ilk çeyreğinde Emevîler tarafından, Sindh'in son Hindu hükümdarı Raca Dahir'a karşı gerçekleşmiştir. Bölgedeki İslamlaşma, Sindh eyaletinin fethinden sonra yerel halkla Müslüman Arapların iletişimini artırdığından daha da hız kazanmıştır. Hindistan'ın batı bölgesini kontrol altına alan Araplardan etkilenen pek çok Hindu, Müslümanlığı tercih ederek devletin ordu dâhil olmak üzere çeşitli kurumlarında görev almıştır. Bu gelişmelerle birlikte Müslüman Türk sultanlarının bölgeye gelişine kadar Arapların etkinliği devlet idaresi olarak kalmasa da İslamlaşma noktasında derin etkisi süre gelmiştir.

Hint alt kıtasında İslam'ın üçüncü halifesi Hz. Ali devriyle başlayan ve Abbasilere kadar devam eden, Sindh ve sahil bölgeleriyle sınırlı olan Arap varlığı, Gazneli ve Babürlülerin bölgede yaptıkları fetihler neticesinde yerini Türklere bırakmıştır.⁵ Hint Alt kıtasının güney bölgesindeki Arap etkisine bakıldığında Behmeni Sultanlığı (1347-1527) ve Adilşahiler (1490-1686) gibi İslam hükümdarlıklarının yönetimi altındaki alt kıta toprakları Arap göçmenlerin halk arasında İslam'ı yaymaları için büyük fırsatlar sunmuştur.⁶ Alt kıtanın kuzeyinde yer alan Suri Devleti (1530-1545) hükümdarı Şeyr⁷ Şah döneminde kültür, edebiyat ve sanat alanlarında ilerlemeler kaydedilmiştir. Eğitim alanında kapsamlı düzenlemeler yaparak Hinduların eğitim kurumlarına mali destek sağlarken Müslüman tebaası için de Arapça ve Farsça eğitim veren okullar açmış ve üniversite tarzında yeni okullar ihdas etmiştir.⁸ Bölgede devletleşme ve İslamlaşma hareketlerinin ardından Arap dili geniş çapta kabul görmüş, alt kıtada Müslümanların sayılarının artmasıyla dinlerinin dili olarak yakınlık duydukları Arap diline özel ilgi göstermiş ve neticesinde popülerliği artmıştır. Alt kıtadaki Müslüman topluluklar için Arapçanın yazım sahasındaki kullanımı yalnızca dini metinlerle sınırlı kalmayıp eğitim, edebiyat ve kültürel gibi alanlarda da etkili olmuştur. Rampur'daki Raza Kütüphanesi, Aligarh'daki Mevlana Azad Kütüphanesi ve Lahor'daki Kutubhane-i Nasiriyya gibi kütüphaneler, Arapça

² Arap tüccarlarla yerli kadınların evliliğinden ortaya çıkan Müslümanlar.

³ İsmail Çiftçioğlu, "Hindistan'ın İlk Müslümanları: Moplahlar (VII-XIV. Yüzyıllar)," *Mustafa Keskin Armağanı* içinde, ed. Remzi Kılıç (İstanbul: İdeal Kültür ve Yayıncılık, 2014), 325.

⁴ Arzu Çiftsüren, "93 harbinden sonra Hindistan-Pakistan alt kıtasında Urduca ve Farsça şiirde Türkiye ve Türkler" (Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2013), 23.

⁵ Hakan Kuyumcu, *Pakistan Tarihi* (Konya: Sage Yayıncılık, 2018), 74.

⁶ Sri Suyanta ve Silfia Ikhlās, "Islamic Education at Mughal Kingdom in India (1526-1857)," *Al-Ta'lim Journal* 23, no. 2 (2016): 134-135.

⁷ Aslan manasına gelmektedir.

⁸ Easha Narang vd., *History of India (1207-1757)*, ed. Nirja Sharma (New Delhi: Vikas Publishing House Pvt. Ltd., 2016), 96.

eserlerin zengin koleksiyonlarını barındırmaktadır.⁹ Böylece Arapçanın alt kıtanın yerel dillerini ve özellikle de Urdu dilini etkilemesinin yanında bölgedeki kültürel, bilimsel, dini mirasın korunması ve aktarılmasında önemli bir köprü vazifesi görmüştür.

Emevîler ve Abbasilerin fethettikleri bölgelerde Arapçayı resmi dil haline getirmesi Sindh eyaletinde de vuku bulmuştur. Arap dilinin Sindh eyaletinde resmi dil olarak kabul edilmesi ve eğitim dili olması Arap dilinin bölgede yaygınlaşmasının yolunu açmıştır.¹⁰ Arap dili, İslam'ın yayılması ve dünyanın farklı bölgelerinde yapılan fetihlerle birçok dili etkilemiş ve Arap Yarımadası sınırlarını aşmıştır. Hint alt kıtasında da Arap dilinin yaygınlaşması, en çok öğrenilen ve bilinen yabancı dil seviyesine ulaşması yerel dillerin şekillenip Arapça kelimelerle zenginleşmesine yol açmıştır. İslam hükümdarlıklarının yönetimde olduğu dönemlerde kurulan okul ve yüksekokul tarzında eğitim veren kurumlar sayesinde birçok âlim ve mütefekkir yetişmiştir. İslam hükümdarlıklarının yönetimde olduğu dönemlerde kurulan okul ve yüksekokul tarzında eğitim veren kurumlar sayesinde Arapça gramer ve sözlük bilimi yazarı Allame Sighani Lahori (1252 Hicri), tarih ve edebiyat alanında kaleme aldığı eserlerin yanında büyük bir Arap dilinin şairi olarak kabul edilen Gulam Ali Azad Bilgrami (1116-1200 Hicri), hadis âlimi Şah Velîyullah Dehlevî (1114-1176 Hicri) gibi birçok âlim ve mütefekkir yetişmiştir.¹¹ Bu şahsiyetler gibi dönemin aydınları ilim ve edebiyat dünyasına büyük katkılar sunmuştur.

Urdu dilinin ortaya çıkışı Hint alt kıtasında hüküm süren Hint-Türk devletleri Delhi Türk Sultanlığı ve Babürlülere dayanmaktadır. Kelime anlamı olarak kamp ve ordugâh manalarına gelen “Urdu” aynı zamanda Babürlülerin başkenti Delhi şehrine verilen adlardan biridir. Urdu dili, Kuzeybatı Hindistan’a yerleşen Müslümanların etkisiyle XII. yüzyılda dilsel bir uzlaşma olarak ortaya çıkmıştır. Emir Hüsrev Dehlevî (1253-1325), Urdu dilinin bilinen ilk şairidir.¹² Urdu dili Hint-Avrupa dil ailesinin Hint-Aryan kolunun bir üyesi olarak kabul edilmektedir. Urdu dili farklı dönemlerde farklı isimlerle anılmıştır. Hindî, Hindvî, Dekenî, Gucerî gibi isimlerle de anılan bu dil, günümüz Hintçesiyle çok büyük oranda yapı ve kelime yönünden benzeşse de bunların temel farkı kullandığı alfabe ve kelimelerinin kaynağı olarak farklı dilleri esas almalarıdır. Urdu dili, kelime kaynağı olarak Farsça ve Arapçayı kullanırken

⁹ Hussain ve Dar, “Development of Arabic and its Impact on Indian Languages and Literatures,” 51.

¹⁰ Muhammad Javed ve Abdul Qadir Farooqi, “Arabic Language in Pakistan: Past and Present,” *Harf-o-Sukhan* 6, no. 2 (2022): 42.

¹¹ Hussain ve Dar, “Development of Arabic and its Impact on Indian Languages and Literatures,” 52.

¹² National Council for Promotion of Urdu Language, “A Historical Perspective of Urdu,” Resmi Website, erişim 08 Mayıs 2023, <https://www.urducouncil.nic.in/council/a-historical-perspective-of-urdu>

Hintçe ise Sanskrit kökenli kelimeleri tercih etmiştir.¹³ Urdu dili Hint alt kıtasında ortaya çıkmış ve gelişmiş Hint-Avrupa dili olan Hintçe ile akrabadır. Fonolojik ve dil bilgisel düzeyde benzerlikleri bulunmakla beraber sözcük dağarcıklarını farklı kaynaklardan almaları dolayısıyla pratikte ve kullanımda her biri bağımsız bir dil olarak görülmektedir.¹⁴ İslam'ın dili olması hasebiyle de Urdu dilinde Arapça kelimelerin kullanımı Hint-Türk devletleri; Gazneliler, Delhi Türk Sultanlığı, Kutubşahîler ve Babürlü hükümdarlıklarının sağladığı imkânlarla büyüüp gelişmiştir. Günümüzde Urdu dili, Pakistan'ın resmi dili olmakla birlikte Hindistan'ın on sekiz ulusal dilinden biri konumundadır.

Hint alt kıtasında İslam'ın ve kültürünün bölgeye hâkim olmasından sonraki süreçte Arap diline nazaran Fars dilinin bölgedeki etkisinin daha yüksek düzeyde olduğu görüldüğünden Arap edebiyatının yaygınlığı kısıtlı kalmıştır. XVI. yüzyılın başlarına kadar alt kıtada durum böyle kalmış ancak Osmanlı Devleti'nin Hicaz'a hâkim olmasının ardından ilim merkezine dönüşen bölgeye çok sayıda Hindistanlı'nın hac maksadıyla ziyarette bulunmasının yanında eğitim almak için gelmesi, Arapçayı öğrenerek Arapça kitaplar telif etmesi ve bu kitapların Hindistan'a yayılmasına yol açmıştır. Ayrıca İngilizlerin alt kıtayı 1857-1947 tarihleri arasında ele geçirerek Müslüman, Hindu ve Sihler arasında ayrıştırma politikaları uygulamışlardır.¹⁵ Bundan dolayı Hintli Müslümanlar zorluklarla karşılaşarak İslam'ın özgürce yaşandığı başka yerlere özellikle de Arap Yarımadasındaki ülkelere hicret etmişlerdir. Bunun yanı sıra 1882-1922 tarihleri arasında Mısır bölgesinin de İngilizlerce yönetilmesi iki bölge arasındaki etkileşimi artırarak Arapçanın yaygınlaşmasına katkı sağlamıştır. XX. yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren Arabistan ve Mısır gibi Arap ülkelerinde yaşayan Hintli İslam âlimleri, Arapça olarak akademik konferanslar vermiş ve kitaplar telif etmişlerdir. Bunların önde gelenlerinden Hintli İslam âlimi Ebü'l-Hasan Nedvî, çoğunlukla İslam tarihiyle alakalı iki yüzü aşkın kitap telif ederek bunlardan bazılarını Suriye'nin başkenti Şam şehrinde yayına sunmuş ve Arap coğrafyalarındaki dini eğitim veren kurumlarda kitapları eğitim müfredatındaki yerini almıştır.¹⁶ Hindistan ve Pakistan'ın bağımsızlıklarından sonraki süreçte Körfez ülkelerine çalışma amaçlı giden Müslümanlar çoğunlukta olmak üzere Hint kökenli bölge insanının Arapça

¹³ James Heitzman vd. (ed.), *India: a country study* (Washington, D.C: Federal Research Division, Library of Congress: For sale by the Supt. of Docs., U.S. G.P.O, 1996), 188.

¹⁴ "A Historical Perspective of Urdu" (08 Mayıs 2023).

¹⁵ Mehmet Kemal Çakmakçı, "Minnettar Gözler ile Peşaver Ekspresi Adlı Öykülerde Hindistan'ın Bölünmesi Sırasında Yaşanan Katliamlar," *Göç ve İskan Araştırmaları Dergisi* 2, no. 2 (2024): 94.

¹⁶ Nile Green, "Introduction: Arabic as a South Asian Language," *International Journal of Middle East Studies* 55, no. 1 (2023): 107-108.

öğrenmesinin ardından ülkelerine dönmeleri de Arapçanın yaygınlaşmasını kolaylaştıran etkenlerden olmuştur.

Arap ve Urdu Alfabesinin Farkları

Urdu alfabesi, Arap alfabesinin tüm harflerini içermesine ek olarak aşağıdaki Türkçe okunuşlarıyla birlikte verilen harfleri içermektedir:

پ - pe

چ - çe

ٹ - te keskin te sesi

ڈ - dāl keskin de sesi

ڑ - re keskin re sesi

ج - je

گ - ge

ن - nazal nun

ے - İsimleri ve yüklemeleri çoğul yapmada kullanılan bu harf, Urdu dilinde büyük ya olarak adlandırılmakla birlikte Türkçede “ye” şeklinde okunmaktadır.

ہ - İki gözlü he olarak ifade edilen bu harf, kendisinden önceki harfin patlamalı şekilde okunmasını sağlamaktadır:

بھ - patlamalı bh sesi: “bhe”

پھ - patlamalı ph sesi: “phe”

تھ - patlamalı th sesi: “the”

ڈھ - patlamalı th sesi: “the”

چھ - patlamalı çh sesi: “çhe”

جھ - patlamalı ch sesi: “ce”

دھ - patlamalı dh sesi: “dhe”

ڈھ - patlamalı keskin dh sesi: “dhe”

رھ - patlamalı rh sesi: “rhe”

ڑھ - patlamalı keskin rh sesi: “rhe”

کھ - patlamalı kh sesi: “khe”

گھ - patlamalı gh sesi: “ghe”

مھ - patlamalı mh sesi: “mhe”

نھ - patlamalı nh sesi: “nhe”

Alfabetik Farklılıklar ve Yazım Hataları

Urdu dilinde Arap alfabesindeki 28 harfin tamamının bulunması Arap dilinden gelen kelimelerin yanlış yazım ihtimalini her ne kadar ortadan kaldırsa da yer isimleri ve bazı Arapça kelimeler özellikle basın ve medyada yanlış yazılabilmektedir. Bunun temel sebeplerinden biri bu kelimelerin Arap basını yerine İngiliz basınından alınmasıdır. Urdu dilinde Kuzey Afrika'da yer alan Arap ülkeleri راملہ (Râmla) şehri رام الله (Ramallah) Ramallah, Filistin'in مراکش (Marekeş), Filistin'in المغرب (al-Magrib) ya da رملہ (Ramla) şeklinde yazılmaktadır. Filistin'in Kudüs'ün kuzey batısında yer alan başka bir şehrinin adının Arapça yazılışıyla الرملة (Ar-ramla) olması Urdu dilindeki رام الله şehrinin isminin hatalı yazımının yanlış anlaşılmalara yol açabileceği ortaya çıkmaktadır. Urdu medyasına yansıyan Arapça kişi isimlerinde de yanlış yazım yapılabilmektedir. 2006 yılında Irak'ın başbakanı seçilen نوري المالكي (Nûr'ul-Maliki), İngilizce'de adının Nouri Al-Maliki olarak yazılması sebebiyle Urdu medyasında soyadı الملكي (Meliki) şeklinde hatalı yazılmıştır. Urdu dilinde hatalı şekilde kullanılan yer ve kişi isimleri Farsçadan geçen kelimelerde yok denecek kadar az bulunmaktadır.¹⁷

Urdu Dilinde Arapça Kelimelerin Kullanımı ve Anlam Değişiklikleri

Dünyada var olan dillerin kelime ödünç alması, diller arası etkileşimlerin sıkça karşılaşılan bir olgusudur. Bu olgunun gerçekleşmesi için genellikle iki ya da daha fazla dil topluluğu arasında güçlü bir sosyo-kültürel bağın vasıtasıyla dilsel bir etkileşimin vuku bulması gerekmektedir. Arapçanın da Urdu dili üzerindeki etkisi Arap, Fars, Türk ve Afganlardan müteşekkil İslam ordularının farklı dönemlerde Hindistan topraklarına ulaşmasıyla gerçekleşerek Urdu dilinin oluşum sürecini tetikleyen önemli bir tarihsel zemin sağlamıştır.¹⁸ Böylece Urdu dili, kelime dağarcığını Hintçenin yanında Arapça, Farsça, Türkçe gibi dillerden ödünç alınan terimlerle zenginleştirerek çok katmanlı bir dil yapısına kavuşmuştur. Urdu dilinin Arapçadan ödünç aldığı kelimeler zamanla mana yönünden değişime uğramıştır. Arapça ve Urdu dilinde müsterek olup değişime uğrayan kelimeler, okunuşlarıyla

¹⁷ Abdurrahman Siddiqui, “Urdu Zara’i Iblagh mein Arabi Zaban Ki Ba’z ‘Aam Aglat ka Jaiza,” *Ma’arif Research Journal* 9 (2015): 96-101.

¹⁸ Intakhab Alam Khan, “Lexical Borrowings from Arabic and Semantic Change in Urdu: A Cross Linguistic Analysis,” *Hope Journal of Research* 2, no. 3 (2014): 48.

birlikte yaygın kullanılan manaları örnek teşkil etmesi bakımından elif harfiyle başlayanlar ile sınırlı tutularak aşağıda verilmiştir:¹⁹

Urdu dilinde Kullanılan Kelime	Urdu Dili /Arapçadaki Okunuşu	Urdu dili Yaygın Manası	Arapçadaki Yaygın Manası/Not
آمریہ	Âmirriyeh/ Âmirriyetün	-	Amirlik ²⁰
آمریت	Âmiriyet/-	Diktatörlük	Urdu dili terkip
اتفاق	İttifak/İttifak	Tesadüfen	Ahenk ²¹
اجلاس	İclâs/İclâs	Oturum, toplantı	Oturtmak ²²
احتجاج	İhticâc/İhticâc	Protesto yapmak	Delil getirmek ²³
اخبار	Ahbâr/Ahbâr	Gazete	Duyuru ²⁴
ارشاد	İrşâd/İrşâd	Söz, emir	Kılavuzluk ²⁵
ارقام	İrkâm/Erkâm	Kitabet, yazım	Sayılar ²⁶
استحصال	İstihşâl/İstihşâl	Birinden haksız yere yararlanma, sömürü	Üretmek ²⁷
اشتمال	İştîmâl/İştîmâl	Kapsam, katılım	Bütünlük ²⁸
اشتمالیت	İştîmâliyet/-	Komünizm	Urdu dili terkip

¹⁹ Syed Aleem Ashraf Jaisi, *Urdu Zaban wa Adab per Arabi ke Asarat* (Yeni Delhi: National Council for Promotion of Urdu Language, 2020), 135-215.

²⁰ Almaany, “آمریہ”, erişim 16 Ocak 2025, <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A2%D9%85%D8%B1%D9%8A%D8%A9/>

²¹ Almaany, “اتفاق”, erişim 16 Ocak 2025, <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D8%AA%D9%81%D8%A7%D9%82/>

²² Almaany, “اجلاس”, erişim 16 Ocak 2025, <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D8%AC%D9%84%D8%A7%D8%B3/>

²³ Almaany, “احتجاج”, erişim 16 Ocak 2025, <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D8%AD%D8%AA%D8%AC%D8%A7%D8%AC/>

²⁴ Almaany, “اخبار”, erişim 16 Ocak 2025, <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D8%AE%D8%A8%D8%A7%D8%B1/>

²⁵ Almaany, “ارشاد”, erişim 16 Ocak 2025, <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D8%B1%D8%B4%D8%A7%D8%AF/>

²⁶ Almaany, “ارقام”, erişim 16 Ocak 2025, <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D8%B1%D9%82%D8%A7%D9%85/>

²⁷ Almaany, “استحصال”, erişim 16 Ocak 2025, <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D8%AD%D8%B5%D8%A7%D9%84/>

²⁸ Almaany, “اشتمال”, erişim 16 Ocak 2025, <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D8%B4%D8%AA%D9%85%D8%A7%D9%84/>

اضمحلال	İzmihlâl/İdmihlâl	Mutsuzluk, düşüncelilik	Yok olma ²⁹
افواج	Afvâc/Afvâc	Ordu, askerler	Güruh, Birikmiş kalabalık, ³⁰
الزام	İlzâm/İlzâm	İftira, itham, suçlama	Gerektirmek ³¹
الحن	Elhân/Elhân	Güzel ses, melodi	Sözünde hata etmek ³²
انجام	Encâm/Encâm	Netice, son.	Yıldızlar ³³
انقلاب	İnkılâb/ İnkılâb	Yeni rejim getirme, inkılap	Devrim ³⁴
اهتمام	Ehtimâm/İhtimâm	Düzenleme, tertip etme	Alaka göstermek ³⁵

Yukarıdaki tablo Arapçadan Urdu diline geçen kelimelerin anlam, okunuş ve yazım yönünden farklılıkları somut olarak görmemizi sağlamaktadır. Arapça kökenli kelimelerin bir kısmı aslı okunuş, yazım ve anlamlarını korurken diğer bir kısmı Urdu dilinde farklı yazım-okunuş şekillerine sahip olmuş ve diğer bir kısmı da anlam değişiklikleri geçirmiştir. Örneğin, Urdu dilinde “diktatörlük” anlamına gelen “امريت” kelimesi, Arapçada amirlik manasına gelen “امرية” kelimesinden türetilmiş ancak hem Arapçadaki imlası dışında yazılmış hem de anlamı değişime uğramıştır. “احتجاج” kelimesi Urdu dilinde “protesto” anlamında yaygın kullanım manasına sahipken Arapçada sözlükte ilk mana olarak yine protesto manasında kullanıldığı belirtilirken “hüccet ve delil” manasında da bir hayli yaygın olarak konuşma ve yazı dilinde kullanılmaktadır. Urdu diline Arapçadan geçen bazı kelimeler, asıl dildeki yaygın kullanılan manalarını korumayı başararak benzer manalara sahip olurken diğer taraftan anlam genişlemesine, anlam daralmasına ve yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere tamamen farklı anlamlarda kullanılabilir. Kelimelerin mana değişimlerinin yanında okunuş ve yazım yönünden de değişiklikler meydana gelmiştir.

²⁹ Almaany, “اضمحلال”, erişim 16 Ocak 2025, <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D8%B6%D9%85%D8%AD%D9%84%D8%A7%D9%84/>

³⁰ Almaany, “افواج”, erişim 16 Ocak 2025, <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D9%81%D9%88%D8%A7%D8%AC/>

³¹ Almaany, “الزام”, erişim 16 Ocak 2025, <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D9%84%D8%B2%D8%A7%D9%85/>

³² Almaany, “الحن”, erişim 17 Ocak 2025, <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D9%84%D8%AD%D8%A7%D9%86/>

³³ Almaany, “انجم”, erişim 17 Ocak 2025, <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A3%D9%86%D8%AC%D9%85/>

³⁴ Almaany, “انقلاب”, erişim 17 Ocak 2025, <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D9%86%D9%82%D9%84%D8%A7%D8%A8/>

³⁵ Almaany, “اهتمام”, erişim 17 Ocak 2025, <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D9%87%D8%AA%D9%85%D8%A7%D9%85/>

Arapçadan Urdu diline geçen kelimeler, bazen Arapçadaki tüm çekimleriyle birlikte geçerken, bazen de yalnızca birkaç çekimle sınırlı kalmıştır. Aşağıda درس (ders çalışmak, öğrenmek) kökünden türeyen kelimelerin Urdu dilinde kullanılan bazı örnekleri verilmiştir:

مَدْرَسَہ (medrese) - Okul, eğitim kurumu.

مُدَرِّس (müderriş) - Öğretmen.

مُدَرِّسِينَ (müderrişîn) - Öğretmenler (çoğul).

دَرْس (ders) - Ders.

تَدْرِيس (tedrîs) - Öğretim, ders verme.

مَدَارِيس (medâris) - Okullar (çoğul).

Aynı kök kelime ailesine ait Urdu dilinde da yaygın olarak kullanılan bu türetilmiş ödünç kelimeler, Arapçadaki anlamlarını koruyarak Urdu dilinde benzer yazım ve manaya sahip şekilde kullanılmaktadır. Sadece مَدْرَسَة kelimesinin sonundaki “merbuta ta” olarak ifade edilen ة yerine Urdu dilinde “ه” yazılmaktadır.

Urdu dilinin etimolojik analizi, kelime hazinesinin farklı dillerden ödünç alınan kelimelere dayandığını göstermektedir. Araştırmaya göre, en büyük etki %29,9 oranıyla Arapça kökenli kelimelerden gelmektedir. Bu durum, Arap hükümdarlıkları döneminde Hint alt kıtasına giren ödünç kelimelerle açıklanmaktadır. Urdu dilinde, alt kıtanın en eski yerleşiklerinden olan Arilerin kullandığı Prakritçeden gelişmiş, Sanskrit dilinden %27,8 kelime yer almaktadır. Bu durum Urdu dilinin Sanskrit dilinden yoğunluğunda tezini desteklemektedir. Farsça, %21,7’lik oranıyla, Hint alt kıtasında uzun süreli etkisini yansıtan önemli bir etimolojik etken olarak öne çıkmaktadır. Bunun dışında, İngilizlerin bölgedeki sömürgecilik dönemindeki hâkimiyetleriyle açıklanan İngilizce kökenli kelimeler %7,8 oranında temsil edilmektedir.³⁶ Purdil Khatkhat, *Urdu aur Turki ke Mushtarak Alfaz* (Urdu dili ve Türkçedeki Ortak Kelimeler) başlıklı bir kitap yazmış ve bu eser 1987 yılında Muqtedarah Qaumi Zuban tarafından yayımlanmıştır. Bu kitapta Türkçe ve Urdu dili konuşanların ortak olarak kullandığı 2608 kelime listelenmiş ve Pakistanlı dilbilimci Dr. Syed Mohammad Anwar’a göre bu 2608 kelimenin sadece 24 kelimesi Türkçe kökenlidir.³⁷ Yine bu alandaki başka bir çalışma olan Türkçe ve Urdu dilinde ortak

³⁶ Maria Isabel Maldonado Garcia, “A Corpus-Based Quantitative Survey of the Etymological Elements in the Basic Vocabulary of Urdu Language,” *Research Journal “ALMAS”* 20 (2018): XXI-XXII.

³⁷ Sümeyye Çöldemli, “Similar Words Between Turkish & Hindi (Urdu) Languages in Terms of the Open and Closed Class Morphemes,” *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 8, no. 1 (2018): 192.

olarak kullanılan 150 kelime üzerinden gerçekleştirilen detaylı etimolojik analize göre müşterek kelimelerin 106'sının Arapça, 37'sinin Farsça, 3'ünün Türkçe ve 4 kelimenin diğer kökenlere ait olduğu belirtilmiştir.³⁸

Arap Dili ve Bazı Kalıp İfadelerin Urdu Dili Üzerindeki Etkisi

Arap dilinin Urdu dili üzerindeki etkisi, ağırlıklı olarak kelime ödünçlemesi yoluyla kendini göstermektedir. Bununla birlikte bu etki, yalnızca kelime transferi düzeyinde sınırlı kalmamış; Arapçaya özgü kalıp ifadeler, deyimler ve terkipler de doğrudan Urdu diline intikal ederek bu dile önemli bir zenginlik kazandırmıştır. Bu dilsel etkileşimde, İslam kültürü ve literatürü belirleyici bir rol oynamıştır. Arapça kökenli bu dil unsurları, İslami değerlerin ve kültürel unsurların Urdu dilinde anlam ve içerik bakımından daha etkin bir şekilde ifade edilmesine imkân tanımıştır.

İslam kültürünün değerlerini yansıtan bu kalıp ifadeler, Urdu dilinin konuşulduğu toplumlarda hem gündelik dilde hem de edebi eserlerde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Urdu dilinde kullanılan bu Arapça kalıp ifadeler, genellikle orijinal anlamlarını muhafaza etmekle birlikte anlam genişlemesine ya da tarihsel süreç içerisinde kullanıma bağlı olarak bazı değişikliklere de uğramışlardır. الحياء جزء من الإيمان (Haya, imanın bir parçasıdır) Hadis-i Şerifi İslam kültürünün ahlak anlayışının Urdu diline bir yansıması olarak sıklıkla kullanılan bir ifadedir. Toplumda iffetten ve ahlaktan kaynaklı utangaçlığı belirtmek için kullanılan bu kalıp söz dizisi; kişiye ahlaki sorumlulukları hatırlatma durumunda veya kişinin ahlakına hayranlık duyulmasında kullanılmaktadır. الله أكبر (Allah en büyüktür) ifadesi Urdu dilinde genel olarak şaşkınlık, sevinç ve hayranlık duyulan durumlarda kullanılmasının yanı sıra diğer İslam toplumlarında olduğu gibi Urdu dilini konuşan toplumlarda da Allah'ın kudretini ve büyüklüğünü ifade eden bir takdis sözü ve savaş narası olarak kullanılmaktadır. Kur'an-ı Kerim'den bir ayet olan إنا لله وإليه راجعون (Şüphesiz biz Allah'a aitiz ve O'na döneceğiz), ölüm ve felaket durumlarında kişinin kadere teslimiyeti, Allah'a dönüşüne rıza göstermesi ve teselli amacıyla Urdu toplumunda hem bireysel hem de toplumsal yas süreçlerinde kullanılmaktadır. إن شاء الله (Eğer Allah dilerse) gelecekte bir olayın gerçekleşmesine dair umut ya da arzuyu ifade etmek için ve Allah'a tevekkülün bir aracı olarak sıklıkla kullanılmaktadır. أول طعام بعده كلام (Önce yemek, sonra konuşma) ifadesi Urdu toplumunda genellikle misafirperverlik ve sofrada adabını vurgulamak için kullanılmaktadır. Yemekten önce

³⁸ Maria Isabel Maldonado Garcia ve Mustafa Yapıcı, "Common Vocabulary in Urdu and Turkish Language: A Case of Historical Onomasiology," *Pakistan Vision* 15, no. 1 (2014): 221-222.

gereksiz konuşmanın uygun olmadığını ifade etmektedir.³⁹ Bu ifadelerin yaygın olarak kullanımı, Urdu dilinin Arapça ve İslam medeniyetiyle olan bağı ve dilsel zenginliğini ortaya koymaktadır.

Bu kalıp ifadelerin yanı sıra Arapçanın Urdu dili üzerindeki etkisi tamlamalarda da görülmektedir. Bazen bu tamlamalar iki Arapça kelimenin, bazen de bir Arapça bir Farsça kelimenin birleşmesiyle oluşmakta ve Urdu toplumlarının günlük konuşmalarında ve yazım dilinde yerini almaktadır. Örneğin; صاحبِ علم (Sâhib-i İlim) isim tamlaması ilim sahibi⁴⁰ manasına gelmekte ve tamamen Arapça kelimelerden oluşmaktadır. راهِ حق (Rah-i Hak) isim tamlaması doğru yol, Allah'ın yolu⁴¹ manalarına gelmekte ve bir Arapça ve Farsça kelimedenden oluşmaktadır.

SONUÇ

Arap tüccarların Hint alt kıtasına antik çağlarda başlattığı ticari ilişkiler, VIII. yüzyılda Emevîlerin Sindh eyaletini fethiyle ivme kazanmıştır. Bu dönemde İslam'ın yayılması, Arapçanın bölgede yalnızca dinî değil, idarî ve kültürel bir dil olarak da önem kazanmasına yol açmıştır. Böylece Arapça ve Urdu dili arasındaki etkileşiminin temeli, ticari, siyasi ve dinî faktörlerin birleşmesiyle oluştuğu kanısına varılmıştır. Arap dünyası ve Hint alt kıtası arasındaki münasebetlerin tarihsel seyri, bu bölgede Arap dilinin ve kültürünün ne denli derin izler bıraktığını göstermektedir. İslam'ın alt kıtada yayılması sürecinde gerçekleşen ticari ve daha sonraları da siyasi ilişkiler, Arapçanın da bölgede neşvünema bulmasına yol açmıştır. Müslüman olan alt kıta halkı Arapça öğrenmiş ve başta İslam'ın kutsal kitabı Kuran-ı Kerim olmak üzere diğer dini metinlerden dinlerini öğrenmiş ve eğitim almışlardır. Arapçanın zamanla bölgede ortak konuşulan dil olan Urdu diline çok sayıda kelime ve kalıp ifadeler ödünç verdiği ve böylece Arapçanın eğitim, edebiyat ve günlük yaşamda etkisini gösterdiği tespit edilmiştir. Arapça kökenli kalıp ifadelerin Urdu dilini kullanan toplumların gündelik ve dinî hayatında ve edebî eserlerinde yaygın biçimde yer aldığı gözlenmiştir. Urdu dilinde kullanılan kelimelerin bazıları orijinal anlamlarını korurken, bazıları ise anlam genişlemesi veya anlam daralması yaşamıştır. Bu etkileşim, Urdu dilinin Arapçayla zenginleşmiş kelime varlığına ve daha derinlikli ve dilsel çeşitliliğe sahip olmasını sağlamıştır. Çalışmamızda yapılan dilbilimsel analizler, Arapçanın Urdu dilinin %20-30 arasında değişen bir kelime haznesini doğrudan etkilediğini göstermiştir. Arapçanın alt kıtada Farsçayla birlikte

³⁹ Habib Nawaz, "Arabi Zeban ke Urdu Zeban per Asarat," *Daryaft (NUML)* 16 (2016): 141-142.

⁴⁰ Rekhta Dictionary, "صاحبِ علم", erişim 17 Ocak 2025, <https://www.rekhtadictionary.com/meaning-of-saahib-e-ilm>

⁴¹ Rekhta Dictionary, "راهِ حق", erişim 17 Ocak 2025, <https://www.rekhtadictionary.com/meaning-of-raah-e-haq>

baskın konumda olması, İslam medeniyetinin ilim ve kültür birikimini bölgeye taşınmasına yardımcı olmuştur. Tarihî süreç içerisinde, Abbasîler ve sonraki dönem İslam hükümdarlıklarının eğitime ve kültürel faaliyetlere verdikleri önem, dilsel ve entelektüel gelişimi artırarak; âlim, mütefekkir ve ediplerin yetişmesine zemin oluşturmıştır. Bölgede İslam hukuku, hadis ilmi, Arap dili grameri gibi alanlarda eser veren aydın kişiler, Urdu dilinde pek çok Arapça kavramı işlevsel hale getirerek dini ve edebî söylemin daha zengin ve kapsamlı bir şekilde ifade edilmesine hizmet etmişlerdir. Arapça ve Urdu dilinin ortak kültürel ve dinî mirastan beslenen bu bütünleşik yapısı, İslam medeniyetinin evrenselliğini ve çok kültürlülüğünü yansıtmaları bakımından dikkat çekici bir örnek olmayı sürdürmektedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça/Reference

- Almaany. “أمرية”. Erişim 16 Ocak 2025. <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A2%D9%85%D8%B1%D9%8A%D8%A9/>
- Almaany. “أنجم”. Erişim 17 Ocak 2025. <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A3%D9%86%D8%AC%D9%85/>
- Almaany. “اتفاق”. Erişim 16 Ocak 2025. <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D8%AA%D9%81%D8%A7%D9%82/>
- Almaany. “اجلاس”. Erişim 16 Ocak 2025. <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D8%AC%D9%84%D8%A7%D8%B3/>
- Almaany. “احتجاج”. Erişim 16 Ocak 2025. <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D8%AD%D8%AA%D8%AC%D8%A7%D8%AC/>
- Almaany. “اخبار”. Erişim 16 Ocak 2025. <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D8%AE%D8%A8%D8%A7%D8%B1/>
- Almaany. “ارشاد”. Erişim 16 Ocak 2025. <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D8%B1%D8%B4%D8%A7%D8%AF/>
- Almaany. “ارقام”. Erişim 16 Ocak 2025. <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D8%B1%D9%82%D8%A7%D9%85/>
- Almaany. “استحصال”. Erişim 16 Ocak 2025. <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D8%AD%D8%B5%D8%A7%D9%84/>
- Almaany. “اشتغال”. Erişim 16 Ocak 2025. <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D8%B4%D8%AA%D9%85%D8%A7%D9%84/>

- Almaany. “اضمحلال”. Erişim 16 Ocak 2025. <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D9%B6%D9%85%D8%AD%D9%84%D8%A7%D9%84/>
- Almaany. “افواج”. Erişim 16 Ocak 2025. <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D9%81%D9%88%D8%A7%D8%AC/>
- Almaany. “الحن”. Erişim 16 Ocak 2025. <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D9%84%D8%AD%D8%A7%D9%86/>
- Almaany. “الزام”. Erişim 16 Ocak 2025. <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D9%84%D8%B2%D8%A7%D9%85/>
- Almaany. “انقلاب”. Erişim 16 Ocak 2025. <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D9%86%D9%82%D9%84%D8%A7%D8%A8/>
- Almaany. “اهتمام”. Erişim 16 Ocak 2025. <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A7%D9%87%D8%AA%D9%85%D8%A7%D9%85/>
- Almaany. “باغ”. Erişim 17 Ocak 2025. <https://www.almaany.com/tr/dict/ar-tr/%D8%A8%D8%A7%D8%BA/>
- Çakmakçı, Mehmet Kemal. “Minnettar Gözler ile Peşaver Ekspresi Adlı Öykülerde Hindistan’ın Bölünmesi Sırasında Yaşanan Katliamlar.” *Göç ve İskan Araştırmaları Dergisi* 2, no. (2024): 93-105.
- Çiftçiöğlu, İsmail. “Hindistan’ın İlk Müslümanları: Moplahlar (VII-XIV. Yüzyıllar).” *Mustafa Keskin Armağanı* içinde. Editör: Remzi Kılıç, 325-339. İstanbul: İdeal Kültür ve Yayıncılık, 2014.
- Çiftsüren, Arzu. *93 harbenden sonra Hindistan-Pakistan alt kıtasında Urduca ve Farsça şiirde Türkiye ve Türkler*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2013.
- Çöldemli, Sümeyye. “Similar Words Between Turkish & Hindi (Urdu) Languages in Terms of the Open and Closed Class Morphemes.” *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 8, no. 1 (2018): 190-199.
- Garcia, Maria Isabel Maldonado ve Mustafa Yapıcı. “Common Vocabulary in Urdu and Turkish Language: A Case of Historical Onomasiology.” *Pakistan Vision* 15, no. 1 (2014): 194-217.
- Green, Nile. “Introduction: Arabic as a South Asian Language.” *International Journal of Middle East Studies* 55, no. 1 (2023): 106-121.
- Heitzman, James vd. (ed.). *India: a country study*. Washington, D.C: Federal Research Division, Library of Congress : For sale by the Supt. of Docs., U.S. G.P.O, 5th ed., 1996.
- Hussain, Basharat ve Abdul Majeed Dar. “Development of Arabic and its Impact on Indian Languages and Literatures.” *International Journal of Advanced Multidisciplinary Scientific Research (IJAMSR)* 2, no. 5 (2019): 49-55.
- Jaisi, Syed Aleem Ashraf. *Urdu Zaban wa Adab per Arabi ke Asarat*. Yeni Delhi: National Council for Promotion of Urdu Language, 2020.

- Javed, Muhammad ve Abdul Qadir Farooqi. "Arabic Language in Pakistan: Past and Present." *Harf-o-Sukhan* 6, no. 2 (2022): 42-47.
- Khan, Intakhab Alam. "Lexical Borrowings from Arabic and Semantic Change in Urdu: A Cross Linguistic Analysis." *Hope Journal of Research* 2, no. 3 (2014): 47-66.
- Khatak, Purdil. *Urdu Aur Turki Ke Mushtarak Alfaz*. İslamabad: Muqtedarah Qaumi Zuban, 1987.
- Kuyumcu, Hakan. *Pakistan Tarihi*. Konya: Sage Yayıncılık, 2018.
- Maldonado Garcia, Maria Isabel. "A Corpus-Based Quantitative Survey of the Etymological Elements in the Basic Vocabulary of Urdu Language." *Research Journal "ALMAS"* 20 (2018): XI-XXII.
- Narang, Easha vd. *History of India (1207-1757)*. Editör: Nirja Sharma. New Delhi: Vikas Publishing House Pvt. Ltd., 2016.
- Nawaz, Habib. "Arabi Zeban ke Urdu Zeban per Asarat." *Daryaft (NUML)* 16 (2016): 135-143.
- Siddiqui, Abdurrahman. "Urdu Zara'i Iblagh mein Arabi Zaban Ki Ba'z 'Aam Aglat ka Jaiza." *Ma'arif Research Journal* 9 (2015): 95-114.
- Suyanta, Sri ve Silfia Ikhlas. "Islamic Education at Mughal Kingdom in India (1526-1857)." *Al-Ta'lim Journal* 23, no. 2 (2016): 128-138.
- National Council for Promotion of Urdu Language. "A Historical Perspective of Urdu". Resmî Website. Erişim 03 Ocak 2025. <https://www.urducouncil.nic.in/council/a-historical-perspective-of-urdu>
- Rekhta Dictionary. "دار الحکومت". Erişim 17 Ocak 2025. <https://www.rekhtadictionary.com/meaning-of-daar-ul-hukumat>
- Rekhta Dictionary. "راہ حق". Erişim 17 Ocak 2025. <https://www.rekhtadictionary.com/meaning-of-raah-e-haq>
- Rekhta Dictionary. "صاحب علم". Erişim 17 Ocak 2025. <https://www.rekhtadictionary.com/meaning-of-saahib-e-ilm>